

NATURHISTORISK MUSEUM

Sars' gate 1

0562 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon

Tonje Samuelsen, 69247112

Tillatelse til innsamling av planter og insekter i 15 verneområder i Oslo og Viken

Statsforvalteren gir Naturhistorisk museum tillatelse til innsamling av planter og insekter i 15 verneområder i Oslo og Viken. Tillatelsen er gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 48. Det er stilt vilkår til vedtaket.

Bakgrunn for saken

Vi viser til søknad mottatt 30.03.2022. Naturhistorisk museum søker om tillatelse til innsamling av planter og insekter til vitenskapelige formål i 15 verneområder i Oslo og Viken i 2022. Innsamlingene er knyttet til to kartleggings- og overvåkingsprosjekter: Gallemyggprosjektet som er finansiert av Artsdatabanken og som inngår i artsprosjektet, i tillegg til et planlagt prosjekt om kartlegging og overvåking av dragehodeglansbille.

Til Gallmyggprosjektet, som har pågått i tre år, ønskes det å gjøre supplerende innsamlinger på øyene i Oslo og Viken. Innsamlingsmetodikken består av å samle inn plantemateriale fra mange ulike plantearter. For hver planteart kan det være aktuelt å samle inn blader, stengler, kvister, blomster, frø og/eller frukter. Det er bare nødvendig med å samle inn en mindre mengde materiale fra hver planteart fra hver lokalitet. Innsamlingen skal utføres skånsomt med henblikk på plantene og at det ikke skal gi varig skade på vegetasjonen. Fredete plantearter, samt spesielt sårbare plantepopulasjoner vil ikke bli skadet.

Til dragehodeglansbilleprosjektet, som går ut på overvåking og kartlegging av arten, skal det samles inn en til fem individer av dragehodeglansbille fra kjente og nye lokaliteter i Oslo og Viken. Et av målene i prosjektet er å re-inventering av kjente populasjoner av arten i Oslo og Viken. Dragehodeglansbille kan ikke artsbestemmes med sikkerhet i felt, og må derfor samles inn for disseksjon og bestemmelse under lupe. Metodikken består av å undersøke populasjoner av vertsplanten dragehode gjennom visuelt søk og forsiktig slaghåving. Dragehode er en prioritert art, og undersøkelsen vil foregå skånsomt uten å skade planten. Søket skal foregå mellom slutten av mai og midten av juni.

Innsamlet materiale vil bli innlemmet i insektsamlingen ved naturhistorisk museum, og alle funn vil bli tilgjengeliggjort i Artskart.

Lovgrunnlag

Statsforvalteren er forvaltningsmyndighet for alle verneområdene som er omfattet av denne tillatelsen. Vi forvalter verneområdene etter egne forskrifter med bestemmelser som sier noe om formålet med vernet, og hvilke tiltak og aktiviteter som er tillatt, forbudt eller som krever tillatelse.

Dragehode er en prioritert art der formålet er å ivareta dragehode i samsvar med forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldlovens § 5 første ledd. I henhold til § 3 er enhver form for uttak, skade eller ødeleggelse av dragehode forbudt. I dragehodeglansbilleprosjektet skal dragehode undersøkes gjennom visuelt søk og forsiktig slaghåving. Vi vurderer at arbeidet med planten ikke vil forårsake skade på planten.

I 14 av verneområdene er det vernebestemmelser som sier at vegetasjon er fredet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter eller plantedeler fra verneområdene. I Hovedøya plantelivsfredningsområde er det forbudt å skade eller ødelegge vegetasjon i kalkpåvirkede eng- og knaussamfunn og rike kulturpåvirkede engsamfunn som ikke skyldes vanlig ferdsel. I tillegg er dyrelivet fredet mot skade, ødeleggelse og unødige forstyrrelse. Kalvøya naturreservat har ingen vernebestemmelser som blir berørt av tiltaket, og krever derfor ingen dispensasjon for innsamling av planter og insekter.

Verneforskriftene åpner ikke for at vi kan gi tillatelse til innsamling av planter og insekter til vitenskapelige formål. Statsforvalteren kan, i slike tilfeller, vurdere søknaden etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven (nml) § 48. Vi kan gi dispensasjon dersom tiltaket ikke er i strid med verneformålet og ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig.

Dispensasjonsmuligheten i nml. § 48 skal være en sikkerhetsventil, som skal fange opp uforutsette eller spesielle/særlige tilfeller. Hjemmelen skal ikke brukes til å utvide rammen for vernevedtaket ved at det rutinemessig gis dispensasjon til tiltak/aktiviteter som i utgangspunktet er forbudt. At vilkårene er oppfylt gir ikke krav på tillatelse. Det er opp til Statsforvalteren å vurdere om søknaden gir grunn til å gi dispensasjon fra verneforskriften i dette tilfelle.

Det følger av nml. § 7 at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal ligge til grunn som retningslinjer ved behandling av søknaden. Dette innebærer at kunnskapsgrunnlaget i saken skal være tilstrekkelig. I tillegg skal prinsippene om føre-var, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse og miljøforsvarlige driftsmetoder vurderes.

A. Oversikt over verneområder med vernebestemmelser der innsamling av insekter og planter kan være forbudt i henhold til verneforskriften:

Viernbukta naturreservat:

Viernbukta naturreservat ble opprettet 27.06.2008. Formålet med naturreservatet er å bevare et representativt og tilnærmet urørt våtmarksområde med stor variasjon i plantesamfunn, rik våtmarksflora med flere sjeldne arter og med innslag av edellauvskog, samt en større, tilnærmet urørt og velutviklet blodstorkenebbeng med sjeldne arter. Formålet er også å ta vare på et viktig raste- og oppholdsområde for fugl, og et viktig leveområde for gravand. Området er velegnet til undervisningsformål.

Spirodden naturreservat:

Spirodden naturreservat ble opprettet 27.06.2008. Formålet med naturreservatet er å bevare en klassisk lokalitet for forståelsen av Oslofeltets fossilførende bergarter med meget høy vitenskapelig og pedagogisk verdi. Området er botanisk rikt med kalkfuruskog og alm-lindeskog som inneholder flere sårbare og truede arter. Området er også egenartet på grunn av en stor forekomst av den nasjonalt sjeldne arten hvitmure.

Lilleøya naturreservat:

Lilleøya naturreservat ble opprettet 27.06.2008. Formålet med naturreservatet er å bevare et egenartet område med en spesiell naturtype som kjennetegnes ved stor variasjon i vegetasjonstyper og med mange sjeldne arter. Området har særskilt høy verdi på grunn av det store biologiske mangfoldet og egner seg godt som referanseområde for forskning og undervisning.

Storøykilen naturreservat:

Storøykilen naturreservat ble opprettet 02.10.1992. Formålet med vernet er å bevare et viktig våtmarksområde med vegetasjon, fugleliv og annet dyreliv som naturlig er knyttet til området.

Oust naturreservat:

Oust naturreservat ble opprettet 13.12.2002. Formålet med fredningen er å bevare to delområder med alt naturlig plante og dyreliv og økologiske prosesser. Av spesielle kvaliteter kan nevnes karakteristiske vegetasjonstyper for kambrosiluområdene i indre Oslofjord, svært stor artsrikdom, en unik insektsfauna og naturmiljøet i randsonen mellom land og sjø.

I dette inngår et større område dominert av lågurtgranskog med innslag av kalkfuruskog, et tilgrensende område med artsrike engsamfunn og kantsoner knyttet til et godt bevart plassmiljø, og et område med alm- lindeskog og kalktørrenger med innslag av barskogssamfunn.

Ekebergskråningen naturreservat:

Ekebergskråningen naturreservat ble opprettet 27.06.2008. Formålet med naturreservatet er å bevare et tilnærmet urørt område med en spesiell naturtype med stor variasjon i vegetasjonstyper og med stort biologisk mangfold. Området er egenartet som en del av det mest verdifulle avsnittet av forkastningssonen på østsida av Bunnefjorden.

Bleikøya naturreservat:

Bleikøya naturreservat ble opprettet 27.06.2008. Formålet med naturreservat er å bevare et tilnærmet urørt område med spesielle naturtyper. Området er egenartet i form av en unik blodstorkenebbeng. Delområde A, jf. vernekartet, har en svært artsrik sjøfuglfauna.

Merk: I tiden fra og med 15. april til og med 15. juli er der forbudt mot all ferdsel på land og sjø i reservatets delområde A (Bleikøyalven), jf. verneforskriftens § 3. pkt. 4.

Hovedøya naturreservat:

Østre hovedøya naturreservat og vestre hovedøya naturreservat ble opprettet 19.05.2006. Formålet med fredningen er å bevare områder med særpregete og artsrike vegetasjonssamfunn på kalkrik berggrunn, med mange sjeldne plantearter. Formålet er videre å bevare interessante geologiske forekomster. Områdene har stor vitenskapelig og pedagogisk betydning.

Hovedøya landskapsvernområde:

Hovedøya landskapsvernområde ble opprettet 24.05.2006. Formålet med vernet er å bevare et vakkert, særegent og historisk verdifullt natur- og kulturlandskap, samt et rikt planteliv og vitenskaplig interessante geologiske forekomster som bidrar til å gi området dets karakter. Deler av området har spesiell betydning som voksested for sjeldne plantearter og -samfunn.

Malmøya og Malmøykalven naturreservat

Malmøya og Malmøykalven naturreservat ble opprettet 27.06.2008. Formålet med naturreservatet er å sikre verdifulle geologiske forekomster med fossilførende bergarter av høy vitenskapelig og pedagogisk verdi, i form av en klassisk geologisk lokalitet. Formålet er også å bevare et særpreget område med spesiell naturtype og stor variasjon i vegetasjonstyper knyttet til kalkrike kambrosilurområder. Området har verdi som referanse- og typeområde for kalkfuruskog i indre Oslofjord, og er voksested for en rekke sjeldne og rødlistede plantearter. Området har stor betydning for forskning og undervisning. Reservatet er også viktig som hekke- og fødesøkområde for en rekke sjøfuglarter.

Merk: I tiden fra og med 15. april til og med 15. juli er det forbud mot ferdsel på Malmøyskjær og Hertugskjær og i en 50 m bred sone med sjøareal rundt, jf. verneforskriftens § 3. pkt. 5.

Heggholmen naturreservat

Heggholmen naturreservat ble opprettet 27.06.2008. Formålet med naturreservatet er å bevare et naturområde med særpregete og artsrike tørreng-, kratt- og kantvegetasjonssamfunn samt strandengsamfunn med flere sjeldne arter. Formålet er også å bevare en fungerende typelokalitet av Tjuvholmentype rombeperfyrgang med høy vitenskapelig og pedagogisk betydning.

Gressholmen – Rambergøya naturreservat

Gressholmen – Rambergøya naturreservat ble opprettet 02.10.1992. Formålet med vernet er:

- Å bevare et marint gruntvannsområde med tilhørende plante- og dyreliv for forskning og undervisning,
- Å bevare vokseplasser for særpregete og artsrike vegetasjonssamfunn på kalkrik grunn,
- Å bevare verdifulle geologiske forekomster,
- Å sikre spesielle forekomster av virvelløse dyr.

Nakholmen naturreservat

Nakholmen naturreservat ble opprettet 27.06.2008. Formålet med naturreservatet er å bevare en viktig lokalitet for forståelse av Oslofeltets kambrosilurbergarter og ta vare på geologiske typelokaliteter, som har stor vitenskapelig og pedagogisk betydning. Videre er formålet å bevare et særpreget naturområde med stor botanisk artsrikdom.

B. Oversikt over verneområder uten forbud mot innsamling av planter og insekter:

Kalvøya naturreservat:

Kalvøya naturreservat ble opprettet 15.01.1988. Formålet med fredningen er å verne en viktig lokalitet for forståelse av Oslofeltets fossilførende bergarter.

Vi ber om at aktsomhetsplikten (naturmangfoldloven § 6) legges til grunn under gjennomføring av tiltaket i Kalvøya naturreservat. Enhver skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig å unngå skade på naturmangfoldet i strid med målene i §§ 4 og 5. Aktsomhetsplikten medfører to plikter:

1. Enhver skal søke å gjøre seg kjent med hvilke naturverdier som kan bli skadelidende.
2. Den enkelte skal gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet.

Statsforvalterens vurdering

Vi vurderer at innsamling av planter og insekter til gallmyggprosjektet og dragehodeglansbilleprosjektet har et viktig vitenskapelig formål for å kartlegge arter til artsdatabanken og artsprosjektet, samt kartlegge og overvåke dragehodeglansbille som er lite kartlagt i Norge fra før. Innsamlingen vil gi større kunnskap over artsmangfoldet i Norge.

Beslutninger som berører naturmangfold skal bygge på kunnskap (§ 8) om naturverdier og effekten av påvirkninger. Statsforvalterens kunnskap om verneområdene er basert på informasjon fra naturbase og artsdatabanken. Vi legger til grunn for at det foreligger nødvendig kunnskap om naturverdiene og virkningene av tiltaket. Føre-var-prinsippet tillegges derfor liten vekt i denne saken.

Kunnskap om den samlede belastningen (§ 10) skal ligge til grunn for vurderingen. Dette innebærer at virkningene av innsamling av planter og insekter skal vurderes i sammenheng med andre effekter på det samme naturmangfoldet. Det står nevnt i søknaden at det legges stor vekt på at innsamlingen av plantemateriale og insekter skal utføres så skånsomt som mulig. Plantene som blir berørt av tiltaket skal ikke få varig skade under innsamlingen, samt at fredete plantearter og spesielt sårbare plantepopulasjoner vil ikke bli skadet, selv om det skal samles inn materiale fra rødlistede plantearter for å bedre kunnskapen om insektsfauna knyttet til disse. Plantematerialet skal samles inn én ziploc-pose per innsamling. En til fem individer av dragehodeglansbille skal samles fra hvert verneområde. Vi vurderer at den samlede belastningen vil være liten.

For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12) tas i bruk. Tiltaket kan tillates dersom tiltaket utføres med metodikken som står beskrevet i søknaden. Til gallmyggprosjektet skal plantemateriale samles inn fra ulike plantearter uten å gi varig skade på plantene. Til dragehodeglansbilleprosjektet skal det være skånsom innsamling, visuelt søk og forsiktig slaghåving. Dragehode, som er vertsplanten for billen skal ikke bli skadet under innsamlingen.

Etter vår vurdering er tiltaket ikke i strid med verneformålet og vil ikke påvirke verneverdiene nevneverdig. Vilkårene for å gi dispensasjon med hjemmel i nml. § 48 er oppfylt.

Vedtak

Statsforvalteren gir tillatelse til innsamling av planter og insekter til vitenskapelige formål i verneområdene som er beskrevet i dette brevet. Tillatelsen er gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Tiltaket skal gjennomføres så skånsomt som mulig og ta hensyn til naturverdiene.
- Arbeidsmetode skal utføres slik det står i tilsendt søknad.
- Dragehode, som er en prioritert art skal ikke samles inn eller komme til skade under tiltaket.
- Tiltaket skal utføres innen 31.12.2022.
- Artsfunn skal publiseres i Artskart eller Artsobservasjoner for å sikre offentliggjøring.
- Tiltaket skal ikke gå på tvers av ferdselsforbud.
- Denne tillatelsen skal være tilgjengelig i felt, og kunne forevises oppsyn og politi.

Statsforvalteren har bare vurdert søknaden etter verneforskriften. Vi forutsetter at det innhentes tillatelser etter annet lovverk om nødvendig. Statsforvalteren vil eventuelt kunne komme inn igjen i saken i den forbindelse.

Klageadgang

Du kan klage på dette vedtaket til Miljødirektoratet innen tre uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Klagen skal sendes til Statsforvalteren. Klagen må inneholde opplysninger om hvilket vedtak som påklages, årsaken til klagen, hvilke endringer som ønskes og eventuelt andre opplysninger som kan ha betydning for vurdering av klagen. Partene i saken har adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter. Den som klager kan be om at iverksettelsen av vedtaket utsettes.

Med hilsen

Karsten Butenschøn
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Tonje Samuelsen
seniorkonsulent

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:
Hallvard Elven